

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Od "Marii" do "Majki" - modne imiona żeńskie dawniej i dziś (na przykładzie wybranych miast Śląska)

Author: Beata Kiszka

Citation style: Kiszka Beata. (2014). Od "Marii" do "Majki" - modne imiona żeńskie dawniej i dziś (na przykładzie wybranych miast Śląska). W: J. Przyklenk (red.), "Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii. T. 5" (S. 86-104). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Od *Marii* do *Majki* – modne imiona żeńskie dawniej i dziś (na przykładzie wybranych miast Śląska)

BEATA KISZKA, Katowice

Wimiennictwie polskim występują tendencje – bardziej lokalne lub bardziej powszechne, ale zwykle krótkotrwałe – które można nazwać modą. Należy określić ją jako dążenie do upodobnienia się do określonego, stale zmieniającego się modelu. Zwykle moda przeciwstawia się dawnemu zwyczajowi, tradycji czy też modzie z poprzedniego okresu. Tradycję określa się jako to, co było, natomiast modę jako to, co powstaje i co jest nowe (Cienkowski, 1965: 38). Przez pojęcie mody imienniczej należy rozumieć popularność określonych imion oraz ich powtarzalność w danej grupie pokoleniowej (Umińska-Tytoń, 2003: 128).

Celem rozważań podjętych w niniejszym artykule jest charakterystyka stanu polskiego systemu imiennictwa żeńskiego na podstawie badań przeprowadzonych w urzędach stanu cywilnego w Knurowie i w Rybniku¹. Ze względu na złożoność i zróżnicowanie problematyki polskiej antroponimii (m.in. z uwagi na płeć) szczegółową analizę ograniczono tylko do antroponimów żeńskich z 1950 i 2010 roku (por. zestawienia tabelaryczne zamieszczone na końcu artykułu). Poza omówieniem najmodniejszych nazw oso-

---

¹ Materiał badawczy wykorzystany w artykule został zgromadzony w drugiej połowie 2011 roku. Skupiono się na frekwencji poszczególnych imion w 1950 i 2010 roku we wskazanych miastach. Por. wykaz źródeł zamieszczony na końcu artykułu.

bowych (przez które rozumie się te obecne w pierwszej dziesiątce najczęściej nadawanych) poświęcono uwagę zmianom ich popularności w ciągu 60 lat. W tym celu odwołano się do materiału onomastycznego z roku 1960, 1970, 1980, 1990, 2000 i 2005, odnotowanego w obu wyżej wspomnianych miejscowościach. Ponadto podjęto próbę wskazania przyczyn wahan popularity niektórych imion. Spostrzeżenia dotyczące imiennictwa wybranych miast Śląska porównano z wnioskami badań onomastycznych innych regionów Polski².

Przedmiot badań stanowi sporządzony według liczby użyczeń spis imion żeńskich nadanych w 1950 roku w Knurowie i Rybniku. W pierwszym z miast zarejestrowano wówczas narodziny 162 dziewczynek, natomiast w drugim – 671. Z kolei w 2010 roku urodziło się 566 knurowianek i 913 rybniczank. Biorąc pod uwagę fakt, że Rybnik (zamieszkały przez około 140,3 tys. mieszkańców³) jest miastem trzykrotnie większym od Knurowa (liczącego około 42,7 tys. ludzi⁴), w celu lepszego porównania występowania badanego antroponimu, zdecydowano się obliczać i podawać dane procentowe.

Spośród imion żeńskich najczęściej wybierana w obu miastach w 1950 roku była *Maria*. Imię to nadano 64 rybniczankom (co stanowi 9,54%⁵ wszystkich urodzeń żeńskich w tym mieście) i 18 knurowiankom, a więc 11,1% dziewczynek, które przyszły wówczas na świat. Jest to wyraz ogólnopolskiej popularności wskazanego imienia rozpoczynającej się w 2. połowie XIX wieku (Grzenia, 2006: 231). Antroponim ten był również najczęściej nadawany wówczas nowo narodzonym mieszkankom takich miejscowości, jak Olesno, Opole (Magda-Czekaj, 2000: 199) czy Łask (Jaśkiewicz, 1998:

---

² Wykorzystano materiał antroponimiczny mieszkańców Poznania, Krakowa, Olesna, gminy Łask, a także parafian katedry łowickiej.

³ <http://www.rybnik.pl/index.php?id=350> [data dostępu: 26.03.2012].

⁴ <http://bazagmin.pl/knurow> [data dostępu: 26.03.2012].

⁵ W niniejszym artykule dane procentowe dotyczące nadawanych imion zdecydowano się obliczać i podawać jedynie w odniesieniu do najważniejszych z nich, aby lepiej porównać częstotliwość występowania danego antroponimu w badanych miastach.

186). Należy wspomnieć, że imię to było długo objęte tabu sakralnym (Krawczyk-Tyrpa, 2004: 84). Wydaje się więc bardzo prawdopodobne, że utrzymującą się jeszcze w latach 50. popularność imienia *Maria*⁶ można tłumaczyć chęcią powierzenia dziewczynek szczególnej opiece Matki Bożej w okresie powojennym. Już bowiem w 1960 roku ów antroponim na liście najczęstszych imion w Rybniku przesuwają się na drugą pozycję, a w Knurówie – na siódmą. W 1970 roku zajmuje jeszcze bardziej odległe miejsca, sytuując się z liczbą 8 nadań na dwudziestej pierwszej pozycji w Knurówie, natomiast w Rybniku na dwudziestej drugiej, występując tylko 12 razy.

Na drugim miejscu w Rybniku w 1950 roku znalazła się *Urszula*. Imię to nosi 8,3% kobiet urodzonych w tej miejscowości. Co ciekawe, w Knurówie antroponim ten otrzymało jedynie 4,9% dzieci (8 osób), plasując się tym samym dopiero na siódmej pozycji. Przyczyną takiej sytuacji może być silny kult świętej Urszuli w Rybniku, istniejący tam zakon sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej, a także prowadzona przez zakon szkoła. Warto zaznaczyć, że *Urszuli* nie ma wśród trzech najpopularniejszych imion w Polsce w latach 1941–1950⁷ i w latach 1951–1960⁸, natomiast w księgach metrykalnych katedry łowickiej z lat 1951–1955 omawiany antroponim sytuuje się na odległej dwudziestej dziewiątej pozycji (Plichta, 1998: 125). Z kolei ósme miejsce *Urszuli* wśród najmłodszych mieszkanek Olesna i dziewiąte wśród opolanki (Magda-Czekaj, 2000: 199–200) pozwala stwierdzić, że antroponim ten cieszył się znacznie większą sympatią mieszkańców Śląska niż innych regionów Polski.

Warto również przyrzeć się imionom mniej popularnym (lub tracącym popularność), wybranym dla dziewczynek, a które dziś postrzegane są jako niemodne. Do grupy tej można zaliczyć szereg antroponimów mających germańskie pochodzenie, co nie pozostaje

---

⁶ <http://imiedladziecka.blox.pl/2009/05/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-1951-1960.html> [data dostępu: 23.03.2012].

⁷ <http://imiedladziecka.blox.pl/2009/05/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-1941-1950.html> [data dostępu: 23.03.2012].

⁸ <http://imiedladziecka.blox.pl/2009/05/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-1951-1960.html> [data dostępu: 23.03.2012].

bez znaczenia wobec specyfiki Śląska i jego historii. Wśród nich znajdują się m.in. *Gertruda*⁹, *Genowefa*, *Adelajda*, a także *Berta*¹⁰. Należy podkreślić, że Polki noszące ostatnie z wymienionych imion, to w 60% mieszkanki województwa śląskiego¹¹ (Grzenia, 2006: 75). Poza *Genowefą* przywołanych antroponimów nie wybrano w latach 1951–1955 dla najmłodszych parafianek katedry łowickiej (Plichta, 1998: 125–129).

Analiza imion nadanych w 1960 roku w Knurowie i w Rybniku wykazuje poszerzenie się repertuaru imion charakterystycznych dla badanego regionu o *Ernę*, *Gizelę*¹² i *Gerdę*¹³, również o germańskich korzeniach i będących imionami przede wszystkim mieszanek województwa opolskiego i śląskiego (Grzenia, 2006: 133–135). Rok 1970 przynosi jednak widoczny spadek zainteresowania tymi antroponimami.

Czasy współczesne ukazują natomiast zupełnie inną modę w zakresie nazw osobowych. Najpopularniejszym imieniem żeńskim w Knurowie i w Rybniku w 2010 roku jest *Julia*. W pierwszym z wyżej wymienionych miast nadano je 36 dziewczynkom (co stanowi 6,4% nadań wszystkich imion żeńskich w tej miejscowości w badanym roku), natomiast w drugim – 62, a więc 6,8% nowo narodzonym rybniczankom. Jest to wyraz ogólnopolskiej mody na ów antroponim, który zajmuje nieprzerwanie od 2001 roku¹⁴ pierwszą

---

⁹ Zgodnie ze *Słownikiem imion współcześnie w Polsce używanych*, w kraju mieszka 48 013 kobiet o imieniu *Gertruda*, z czego aż 17 189 z nich – w dawnym województwie katowickim (Rymut, wyd., 1995: 147).

¹⁰ Wszystkie z wyżej wymienionych imion zostały nadane w Knurowie lub w Rybniku w 1950 roku tylko raz.

¹¹ W Polsce mieszka 2 627 kobiet o imieniu *Berta*, z czego 1 500 z nich na ziemiach dawnego województwa katowickiego (Rymut, wyd., 1995: 55).

¹² W kraju mieszka 7 465 kobiet o imieniu *Gizela*, z czego aż 2 662 w dawnym województwie katowickim i 1 491 w województwie opolskim. W latach 50. i 60. cieszyło się ono popularnością, jednak po 1960 roku obserwuje się gwałtowny spadek jego nadań (Rymut, wyd., 1995: 150).

¹³ Wymienione imiona nie były nadane w latach 1951–1955 nowo narodzonym parafiankom katedry łowickiej.

¹⁴ <http://imiedladziecka.blox.pl/2009/06/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-2001.html> [data dostępu: 1.05.2012].

pozycję na liście najczęstszych imion w kraju. Dopiero rok 2011 przynosi przesunięcie się *Julii* na czwarte miejsce¹⁵.

Jeśli natomiast przyjrzyć się dokładnie historii popularności analizowanego antroponimu w badanych miejscowościach, okazuje się, że długo nie był on chętnie wybierany. W połowie XX wieku w Rybniku nie zarejestrowano żadnego dziecka o tym imieniu, natomiast w Knurowie nadano je tylko jednej dziewczynce. Także w latach 80. i na początku 90. popularność *Julii* była znikoma, gdyż w 1980 roku wybrano ją zaledwie dla dwóch nowo narodzonych knurowianek i dwóch rybniczerek, natomiast w 1990 roku – dla jednej knurowianki i czterech rybniczerek. To spostrzeżenie nie potwierdza wysuniętej przez Jana Grzenia tezy o modzie na imię *Julia* w ostatnim dwudziestolecu XX wieku (Grzenia, 2006: 176). Co więcej, podobną, jak w analizowanych tu miastach Śląska, liczbę użycić wspomnianego antroponimu odnotowano także w 1992 roku w Krakowie, gdzie zajmuje on, choć wybrany 22 razy, odległą dwudziestą dziewiątą pozycję (Parzniewska, 1996: 140). Nie inaczej sytuacja przedstawia się wśród parafian katedry łowickiej, którzy w latach 1991–1995 na wybór tego imienia zdecydowali się zaledwie pięciokrotnie (Plichta, 1998: 127).

Poważne zmiany przynosi jednak rok 2000, w którym *Julia* sytuuje się (z liczbą 18 nadań) na trzecim miejscu wśród najczęściej wybieranych imion żeńskich w Knurowie i na tym samym miejscu (z liczbą 49 nadań) w Rybniku. Jak pokazują badania poczynione przez Magdalenę Graf i Magdalenę Korzeniowską-Gosieniecką, wspomniany antroponim znajduje się na szczycie listy imion kobiecych nadanych w latach 2000–2004 najmłodszym mieszkańcom Poznania (Graf, Korzeniowska-Gosieniecka, 2006: 232). W 2005 roku natomiast wybrano je dla 26 knurowianek, co powoduje jego przesunięcie się na drugą pozycję. W Rybniku z kolei, *Julia* z liczbą 56 nadań, znajduje się na pierwszym miejscu wśród najmodniejszych antroponimów żeńskich. Ta obserwacja w konfrontacji ze wspomnianą tezą Jana Grzenia pokazuje, że moda na to imię dotarła do badanych miejscowości z dziesięcioletnim opóźnieniem.

---

¹⁵ <http://imiedladziecka.blox.pl/html> [data dostępu: 1.05.2012].

Dużym zainteresowaniem w 2010 roku cieszy się także imię *Maja*, które zajmuje drugą pozycję na ogólnopolskiej liście najpopularniejszych antroponimów żeńskich¹⁶. W Knurowie nadano je 36 razy (tyle samo, co znajdującą się na szczycie listy najmodniejszych antroponimów *Julię*), natomiast w Rybniku 31 razy, co sytuuje ją na siódmej pozycji. Co więcej, dwukrotnie zarejestrowano imię *Majka*, będące jednym z najnowszych imion w Polsce (powstałym jako zdrobnienie formy *Maja*), bo nadawanym od lat 70. XX wieku, którego nosicielkami jest 269 Polek (Grzenia, 2006: 222). Można więc łączyć wybór antroponimu *Majka* z tytułową bohaterką popularnego serialu emitowanego od 2010 roku na antenie telewizji TVN¹⁷, a sięgając bardziej w przeszłość – z powieścią młodzieżową A. Minkowskiego z 1972 roku pt. *Szaleństwo Majki Skowron*, jak i powstałego na jej podstawie, a wyświetlanego od września 1976 roku serialu telewizyjnego o tym samym, co książka, tytule¹⁸. Warto też wspomnieć o popularności *Majki Jeżowskiej* (właściwie *Marii*), kojarzonej zwłaszcza z piosenką dziecięcą.

W połowie XX wieku w Knurowie i Rybniku nie odnotowano żadnego nadania imienia *Maja*. Również Jan Grzenia zaobserwował, że 95% nadań tego antroponimu przypada dopiero po 1970 roku (Grzenia, 2006: 222). Spostrzeżenie badacza można wiązać z premierą w 1975 roku serialu animowanego pt. *Pszczółka Maja*¹⁹, natomiast ogromną popularność kreskówki w Polsce (zwłaszcza w latach 80. i 90. XX wieku) ze wzrastającą popularnością badanego antroponimu.

Okazuje się, że na przełomie wieków imię *Maja* zostało nadane jednej knurowiance i trzem rybniczankom. Już jednak w 2005 roku zajmuje ono piętnaste miejsce (z liczbą 10 nadań) na liście najczęstszych

---

¹⁶ <http://imiedladziecka.blox.pl/2011/06/NAJPOPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-2010.html> [data dostępu: 2.05.2012].

¹⁷ Być może serial *Majka* przyczynił się do wzrostu (lub utrzymania się) popularności imienia *Maja*.

¹⁸ [http://pl.wikipedia.org/wiki/Szale%C5%84stwo_Majki_Skowron_\(serial_telewizyjny\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Szale%C5%84stwo_Majki_Skowron_(serial_telewizyjny)) [data dostępu: 22.10.2012].

¹⁹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Pszcz%C3%B3%C5%82ka_Maja [data dostępu: 2.05.2012].

antroponimów w Knurowie i dwudzieste dziewiąte miejsce (z liczbą 7 nadań) w spisie najmodniejszych imion żeńskich w Rybniku.

Nie bez znaczenia wydaje się fakt, że współcześnie oficjalnie nadawane imię *Maja* było pierwotnie zdrobnieniem antroponimu *Maria* (Grzenia, 2006: 222). Podkreślenia wymaga także ogromna popularność *Marii* w połowie wieku i *Mai* współcześnie, a także spadek liczby nadań (w porównaniu z rokiem 1950) imienia *Maria*, które w 2010 roku zajmuje dziewiętnaste miejsce na ogólnopolskiej liście najpopularniejszych imion żeńskich²⁰. W tym czasie w Knurowie i w Rybniku znajduje się ono natomiast na odległej, bo kolejno trzydziestej trzeciej (z liczbą 5 nadań) i trzydziestej siódmej (z liczbą 6 nadań) pozycji w wykazie imion żeńskich według liczby użyc. Trzeba przy tym zaznaczyć wspomniany już wcześniej brak występowania w obu miejscowościach imienia *Maja* w połowie XX wieku. Warto także wskazać na długo trwającą dominację *Marii* nad *Mają*. Ujawnia ją przegląd antroponimów nadawanych w Krakowie w 1992 roku, gdzie pierwsze z wymienionych imion zajmuje dwudziestą pierwszą pozycję, natomiast drugie – trzydziestą ósmą (Parzniewska, 1996: 140), a także analiza zasobu imienniczego mieszkańców Poznania urodzonych w 2004 roku, kiedy to *Maria* zajmowała pierwsze miejsce (z liczbą 550 nadań), natomiast wybrana 112 razy *Maja* dopiero szesnaste (Graf, Korzeniowska-Gosieniecka, 2006: 232). Można więc zauważyć związek i przemianą popularność na przestrzeni czasu antroponimów *Maja* i *Maria*. Druga pozycja *Mai* na liście najczęstszych imion żeńskich w Polsce i w Warszawie w 2011 roku, a także dziewiętnaste miejsce *Marii* w kraju²¹ i w stolicy²², pozwala mówić o tendencji do wyrównywania się stopnia popularności obu antroponimów. Jednocześnie większa liczba użyc imienia *Maja* niż *Maria* sugeruje obecnie mniejsze niż przed kilkudziesięciami laty przywiązywanie wagi do nadawania dzieciom imion świętych.

---

²⁰ <http://imiedladziecka.blox.pl/2011/06/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-2010.html> [data dostępu: 2.05.2012].

²¹ <http://imiedladziecka.blox.pl/html> [data dostępu: 2.05.2012].

²² <http://gorny.edu.pl/imiona/index.php?rok=2011> [data dostępu: 2.05.2012].

Zastanawiające jest także nagle zainteresowanie imieniem *Lena*, które w połowie XX wieku nie zostało nadane żadnej knurowiance czy rybniczance. Ponadto, nie pojawiło się ono w Knurowie w roku 1980, 1990 i 2000, zaś w Rybniku w każdym z wyżej wskazanych roczników odnotowano jedynie pojedyncze jego użycia. Nie wybrano go również dla żadnej z nowo narodzonych w 1992 roku mieszanek Krakowa (Parzniewska, 1996: 139–142), natomiast w Łodzi w 1998 roku nadano je zaledwie jednemu dziecku (Umińska-Tytoń, 2003: 143). W roku 2005 nie zarejestrowano żadnej knurowianki ani rybniczanki o tym imieniu. Już jednak w roku 2010 *Lena* (z liczbą 24 nadań) zamyka pierwszą dziesiątkę najmodniejszych antroponomów żeńskich w Rybniku, w Knurowie natomiast wybrano ją dla 22 nowo narodzonych mieszanek miasta, co pozwala jej usytuować się na piątej pozycji wśród najmodniejszych imion. Podobna jest też popularność omawianego antroponomu w stolicy, gdzie pod koniec pierwszej dekady XXI wieku jest on szóstym z najczęściej występujących²³. W tym czasie w ogólnopolskim rankingu *Lena* zajmuje czwarte miejsce²⁴, by w 2011 roku znaleźć się na szczycie listy najczęstszych antroponomów żeńskich w Polsce²⁵, wyprzedzając m.in. popularną od lat *Julię*.

Wydaje się więc bardzo prawdopodobne, że na nagle zainteresowanie wspomnianym antroponomem wpłynęły postaci z popularnych seriali. Wśród nich należy wymienić Lenę Starską, która dołączyła do grona lekarzy pracujących w szpitalu w Leśnej Górze, gdzie toczy się akcja serialu telewizyjnego *Na dobre i na złe*²⁶. Z pewnością nie bez znaczenia jest także nadanie przez filmowe małżeństwo Zduńskich serialowej córce imienia *Magdalena*, w telenoweli *M jak miłość* (TVP2) zwanej zwykle *Lenką*²⁷.

²³ <http://gorny.edu.pl/imiona/index.php?rok=2010> [data dostępu: 4.05.2012].

²⁴ <http://imiedladziecka.blox.pl/2011/06/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-2010.html> [data dostępu: 3.05.2012].

²⁵ <http://imiedladziecka.blox.pl/2011/06/NAJPOPULARNIEJSZE-IMIONA-DLA-DZIECI-2010.html> [data dostępu: 3.05.2012].

²⁶ http://pl.wikipedia.org/wiki/Na_dobre_i_na_z%C5%82e [data dostępu: 3.05.2012].

²⁷ http://pl.wikipedia.org/wiki/M_jak_mi%C5%82o%C5%9B%C4%87 [data dostępu: 3.05.2012].

Warto przyjrzeć się, jak uległa zmianie w 2010 roku liczba nadań najpopularniejszych imion w połowie XX wieku. Okazuje się, że stałym zainteresowaniem (mimo przesunięcia z pierwszej dziesiątki w 1950 roku do trzeciej w 2010 roku) cieszy się – wybrana ośmiokrotnie dla knurowianek i 28 razy dla rybniczerek – *Anna*. Poza wspomnianą już *Marią*, niewiele z modnych w połowie minionego wieku imion żeńskich można odnaleźć wśród współcześnie wybieranych dla nowo narodzonych mieszanek obu miast. W 2010 roku w Rybniku odnotowano zaledwie pojedyncze nadania *Teresy* i *Krystyny*, znajdujących się w 1950 roku w pierwszej dziesiątce najmodniejszych antroponimów dla dziewcząt. W Knurówce natomiast pod koniec pierwszej dekady XXI wieku imię *Teresa* nie zostało nadane, natomiast *Krystyna* – znajduje tylko jednokrotne poświadczenie. Popularna ponad 60 lat temu *Urszula*, w 2010 roku doczekała się zaledwie jednego nadania w Knurówce i dwóch w Rybniku, natomiast *Aniela* – tylko dwóch w Knurówce.

Na uwagę zasługuje nadto fakt, że repertuar imion wybieranych dla najmłodszych knurowianek i rybniczerek jest dziś znacznie bardziej różnorodny niż w 1950 roku. W Knurówce zwiększył się dwukrotnie: liczba nadawanych antroponimów wzrosła z 45 odnotowanych w połowie XX wieku do 99 w 2010 roku. W Rybniku natomiast poszerzył się o 44 imiona i w 2010 roku liczył 122 pozycje. Okazuje się jednak, że listy nadawanych antroponimów żeńskich w badanych miastach Śląska są znacznie uboższe w porównaniu z analogicznym wykazem, liczącym 194 imiona, jakie wybrano dla najmłodszych warszawianek²⁸.

Dokładna analiza repertuaru żeńskich antroponimów w wybranych miastach Śląska pokazuje, że od 1980 roku nie są nadawane typowe dla regionu i popularne w latach 50. imiona pochodzenia germańskiego, takie jak *Gertruda* czy *Adelajda*.

Wypada wspomnieć, że od 1980 roku widoczne staje się zainteresowanie antroponimami będącymi skróconymi formami od imion germańskich. W 2010 roku dla dwóch knurowianek wybrano pochodzące od *Jadwigi* imię *Iga*, a dla dwóch rybniczerek – imię *Ida*,

---

²⁸ <http://gorny.edu.pl/imiona/index.php?rok=2010> [data dostępu: 5.05.2012].

którego etymologia nie jest do końca wyjaśniona. W obu miastach odnotowano natomiast jednokrotne nadanie antroponimu *Inga*, będącego skróconą formą germańskich nazw osobowych żeńskich – *Ingrydy* i *Ingeborgi* (Grzenia, 2006: 156–157).

W 2010 roku coraz silniejsza staje się tendencja do nadawania imion będących skróconymi lub pochodnymi formami innych antroponimów. Na szczególną uwagę wśród nich zasługują omówione już *Maja* i *Lena*, a także *Magda*, *Ada*, będąca zdrobnieniem *Jadwigi* – *Jagna* czy ciesząca się coraz większą popularnością, pochodząca od *Katarzyny*, *Kaja* – trzykrotnie nadana w Rybniku i dwukrotnie w Knurowie. Należy podkreślić, że w połowie XX wieku imiona te nie były nadawane ani nowo narodzonym mieszkańcom badanych miast Śląska, ani najmłodszym parafiankom katedry łowickiej (Plichta, 1998: 125–129). Można więc stwierdzić, że wzrastająca popularność tej grupy imion wynika z nasilającej się w polszczyźnie po 1989 roku tendencji do ekonomizacji języka.

W repertuarze antroponimów w 2010 roku w analizowanych miejscowościach dostrzega się zwiększenie liczby imion tradycyjnych. Staje się ono widoczne wśród najpopularniejszych antroponimów, do których można zaliczyć *Hannę*, *Zofię*, *Antoninę* czy wspomniane wcześniej – *Marię* i *Annę*.

Trudno nie zauważyć usunięcia w 2010 roku dwuczłonowych imion słowiańskich. Jeszcze w 1980 roku były one chętnie nadawane, być może ze względu na łatwość rozszyfrowania znaczenia antroponimu, które w obliczu fali strajków i trudnej sytuacji politycznej w kraju stało się ogromnie ważne²⁹. Świadczy o tym trzykrotny wybór w Knurowie i aż jedenastokrotny w Rybniku złożonego z dwóch członów imienia *Mirostawa*, oznaczającego 'tę, która sławi pokój'. Jak zaznacza Jan Grzenia, imię to cieszyło się szczególną popularnością w latach 50. i 60. ubiegłego wieku (Grze-

---

²⁹ Warto podkreślić, że obie miejscowości były narażone na strajki: Rybnik m.in. ze względu na funkcjonujące w jego dzielnicach kopalnie (m.in. Chwałowice, Rydułtowy-Anna czy Marcel), a także niewielką odległość dzielącą to miasto od Jastrzębia-Zdroju, w którym podpisano porozumienia jastrzębskie; Knurów natomiast – ze względu na działalność dwóch kopalń oraz istniejącą wówczas Fabrykę Tworzywo Sztucznych „Krywałd-ERG”.

nia, 2006: 247–248), co pozwalałoby również przypuszczać, że taka liczba nadań antroponimu *Mirosława* jest wynikiem wygasającej mody. Brak użyc w połowie stulecia w obu miastach analizowanego imienia, a także dwukrotne jego nadanie w 1990 roku w Knurowie i zaledwie jednokrotne w Rybniku pozwala jednak przychylić się do pierwszej z postawionych hipotez.

Podsumowując niniejsze rozważania, można stwierdzić, że część najmłodniejszych imion w 2010 roku nie była wcale (lub była tylko sporadycznie) nadawana w 1950 roku, zdobywając popularność stopniowo lub pod wpływem indywidualnych dla każdego antroponimu czynników (współcześnie najczęstszymi okazuje się moda lub ulubieni bohaterowie telewizyjni czy też znane osobistości ze świata mediów i popkultury, coraz słabsza jest natomiast tendencja do nadawania imion świętych i dwuczłonowych imion słowiańskich). Z kolei większość imion zajmujących w 1950 roku miejsce w pierwszej dziesiątce najczęstszych znalazła się poza listą aktualnie najmłodniejszych antroponimów lub zajmuje na niej ostatnie pozycje.

Analiza repertuaru imion nadawanych w 1950 i 2010 roku mieszkańcom Knurowa i Rybnika dowodzi kilku zmian w antroponimii. Wśród najłatwiej dostrzegalnych są zmiana popularności imion i obowiązującej na nie mody, które powodują z jednej strony poszerzenie się wykazu nadawanych antroponimów o nowe, a z drugiej – jego zubożenie wynikające z wycofywania się dawnych nazw osobowych.

Moda imiennicza, podobnie jak inne zmiany językowe, wychodzi od centrum kraju, obejmując najpierw duże miasta, a dopiero później dociera do mniejszych miejscowości i regionów znajdujących się w pobliżu granic państwa. Przekonuje o tym chociażby późniejsza popularność imienia *Julia* w Knurowie i w Rybniku. Okazuje się również, że istnieje grupa imion ponadczasowych, tradycyjnych, chętnie nadawanych i istniejących w polskim imiennictwie od kilkuset lat, mających swoje odpowiedniki w innych językach.

Ogromne znaczenie ma nieustanna wędrówka przychodzących i odchodzących imion (a także zmienna liczba ich nominacji), dzięki której w przypadku wielu ludzi można oszacować rok urodzenia.

Nie zawsze jednak będzie to informacja pewna, ponieważ moda imiennicza, widoczna w rankingach nadawanych antroponimów, zatacza koło. Najczęściej wybierane w danym roku powracają średnio po 30–50 latach, by ponownie zająć pierwsze miejsca w spisie antroponimów według liczby użyc, co można określić jako odwrócenie kolejności repertuaru najmodniejszych imion. Wydaje się więc słuszne twierdzenie, że na podstawie antroponimów sporadycznie wybieranych w pewnym okresie możliwe staje się prognozowanie wykazu najpopularniejszych nazw osobowych w przyszłości.

Tabela 1

Imiona żeńskie nadane w Knurowie w 1950 roku

Lp.	Imię	Liczba nadań	Lp.	Imię	Liczba nadań
1.	Maria	18	24.	Zofia	2
2.	Krystyna	17	25.	Adelajda	1
3.	Teresa	13	26.	Agnieszka	1
4.	Irena	10	27.	Bibianna	1
5.	Janina	10	28.	Bogusława	1
6.	Anna	9	29.	Celina	1
7.	Urszula	8	30.	Dorota	1
8.	Stefania	7	31.	Eleonora	1
9.	Halina	5	32.	Felicja	1
10.	Weronika	5	33.	Genowefa	1
11.	Aniela	4	34.	Ilona	1
12.	Wanda	4	35.	Izabela	1
13.	Barbara	3	36.	Jolanta	1
14.	Elżbieta	3	37.	Julia	1
15.	Ewa	3	38.	Karyna	1
16.	Gabriela	3	39.	Kornelia	1
17.	Helena	3	40.	Lidia	1
18.	Jadwiga	3	41.	Łucja	1
19.	Rozalia	3	42.	Magdalena	1
20.	Bronisława	2	43.	Michalina	1
21.	Danuta	2	44.	Monika	1
22.	Małgorzata	2	45.	Stanisława	1
23.	Róża	2			

Tabela 2

Imiona żeńskie nadane w Rybniku w 1950 roku

Lp.	Imię	Liczba nadań	Lp.	Imię	Liczba nadań
1.	Maria	64	40.	Magdalena	3
2.	Urszula	56	41.	Marta	3
3.	Krystyna	45	42.	Róża	3
4.	Janina	39	43.	Eleonora	2
5.	Teresa	34	44.	Eulalia	2
6.	Halina	31	45.	Henryka	2
7.	Aniela	29	46.	Imelda	2
8.	Irena	28	47.	Olga	2
9.	Anna	22	48.	Sabina	2
10.	Ewa	22	49.	Sylwia	2
11.	Barbara	20	50.	Agata	1
12.	Małgorzata	19	51.	Amalia	1
13.	Danuta	18	52.	Annastazja	1
14.	Elżbieta	17	53.	Aurelia	1
15.	Helena	15	54.	Berta	1
16.	Stefania	12	55.	Bibianna	1
17.	Weronika	11	56.	Brygida	1
18.	Zofia	11	57.	Czesława	1
19.	Jadwiga	10	58.	Emilia	1
20.	Renata	10	59.	Florentyna	1
21.	Gabriela	9	60.	Gertruda	1
22.	Wanda	9	61.	Grażyna	1
23.	Cecylia	8	62.	Honorata	1
24.	Lidia	8	63.	Izabella	1
25.	Bronisława	7	64.	Katarzyna	1
26.	Jolanta	7	65.	Kinga	1
27.	Bernadeta	6	66.	Leonarda	1
28.	Dorota	6	67.	Lilia	1
29.	Genowefa	6	68.	Mariola	1
30.	Joanna	6	69.	Natalia	1
31.	Alicja	5	70.	Otylia	1

cd. tab. 2

32.	Aleksandra	4	71.	Pelagia	1
33.	Felicja	4	72.	Sonia	1
34.	Kornelia	4	73.	Stanisława	1
35.	Łucja	4	74.	Tonia	1
36.	Regina	4	75.	Walentyna	1
37.	Agnieszka	3	76.	Waleria	1
38.	Daniela	3	77.	Wiesława	1
39.	Eugenia	3	78.	Zdzisława	1

Tabela 3

Imiona żeńskie nadane w Knurowie w 2010 roku

Lp.	Imię	Liczba nadań	Lp.	Imię	Liczba nadań
1.	Julia	36	51.	Kaja	2
2.	Maja	36	52.	Katarzyna	2
3.	Zuzanna	28	53.	Klaudia	2
4.	Amelia	23	54.	Livia	2
5.	Lena	22	55.	Natasza	2
6.	Natalia	21	56.	Nicola	2
7.	Magdalena	19	57.	Olga	2
8.	Emilia	18	58.	Sonia	2
9.	Martyna	18	59.	Żaneta	2
10.	Hanna	17	60.	Beata	1
11.	Wiktoria	17	61.	Dagmara	1
12.	Paulina	16	62.	Elena	1
13.	Aleksandra	15	63.	Eleonora	1
14.	Oliwia	15	64.	Elisabeth	1
15.	Zofia	14	65.	Emma	1
16.	Alicja	13	66.	Felicja	1
17.	Karolina	13	67.	Helena	1
18.	Milena	13	68.	Inga	1
19.	Nikola	13	69.	Izabella	1
20.	Nadia	12	70.	Jadwiga	1

21.	Agata	11	71.	Jesika	1
22.	Marta	9	72.	Jessica	1
23.	Weronika	9	73.	Judyta	1
24.	Anna	8	74.	Julianna	1
25.	Antonina	6	75.	Julita	1
26.	Dominika	6	76.	Julitte	1
27.	Dorota	6	77.	Justyna	1
28.	Jagoda	6	78.	Kalina	1
29.	Kinga	6	79.	Krystyna	1
30.	Patrycja	6	80.	Lilly	1
31.	Daria	5	81.	Łucja	1
32.	Kamila	5	82.	Malwina	1
33.	Maria	5	83.	Małgorzata	1
34.	Agnieszka	3	84.	Marlena	1
35.	Laura	3	85.	Marzena	1
36.	Lilianna	3	86.	Michalina	1
37.	Magda	3	87.	Michelle	1
38.	Matylda	3	88.	Monika	1
39.	Nina	3	89.	Nel	1
40.	Roksana	3	90.	Renata	1
41.	Adrianna	2	91.	Samanta	1
42.	Anastazja	2	92.	Sandra	1
43.	Aneta	2	93.	Sara	1
44.	Angelika	2	94.	Taghreed	1
45.	Aniela	2	95.	Tatiana	1
46.	Barbara	2	96.	Urszula	1
47.	Blanka	2	97.	Vanessa	1
48.	Ewa	2	98.	Veronica	1
49.	Iga	2	99.	Viktoria	1
50.	Joanna	2			

Tabela 4

Imiona żeńskie nadane w Rybniku w 2010 roku

Lp.	Imię	Liczba nadań	Lp.	Imię	Liczba nadań
1.	Julia	62	62.	Marcelina	2
2.	Natalia	39	63.	Maya	2
3.	Amelia	36	64.	Michalina	2
4.	Emilia	36	65.	Olga	2
5.	Milena	34	66.	Olivia	2
6.	Wiktoria	34	67.	Roksana	2
7.	Maja	31	68.	Rozalia	2
8.	Zuzanna	30	69.	Sabina	2
9.	Anna	28	70.	Samanta	2
10.	Lena	24	71.	Sonia	2
11.	Nadia	24	72.	Tatiana	2
12.	Zofia	24	73.	Urszula	2
13.	Agata	23	74.	Victoria	2
14.	Paulina	23	75.	Viktoria	2
15.	Karolina	22	76.	Ada	1
16.	Laura	21	77.	Adrianna	1
17.	Hanna	20	78.	Alena	1
18.	Marta	20	79.	Anastazja	1
19.	Oliwia	20	80.	Andżelika	1
20.	Alicja	19	81.	Aneta	1
21.	Magdalena	19	82.	Antonina	1
22.	Martyna	19	83.	Aurelia	1
23.	Nikola	19	84.	Bianka	1
24.	Aleksandra	17	85.	Caroline	1
25.	Antonina	15	86.	Claire	1
26.	Patrycja	15	87.	Dagmara	1
27.	Kinga	11	88.	Dana	1
28.	Małgorzata	11	89.	Elena	1
29.	Daria	9	90.	Elżbieta	1
30.	Jagoda	9	91.	Fatima	1

31.	Klaudia	8	92.	Gabriela	1
32.	Nicola	8	93.	Gabrielle	1
33.	Dorota	7	94.	Inga	1
34.	Helena	6	95.	Jagna	1
35.	Kamila	6	96.	Jordana	1
36.	Katarzyna	6	97.	Jowita	1
37.	Maria	6	98.	Julianna	1
38.	Sara	6	99.	Julita	1
39.	Matylda	5	100.	Justyna	1
40.	Nina	5	101.	Krystyna	1
41.	Jessica	4	102.	Liliana	1
42.	Marlena	4	103.	Lisa	1
43.	Sandra	4	104.	Livia	1
44.	Weronika	4	105.	Marcjanna	1
45.	Diana	3	106.	Martha	1
46.	Dominika	3	107.	Melissa	1
47.	Eliza	3	108.	Michelle	1
48.	Izabela	3	109.	Nella	1
49.	Joanna	3	110.	Nicole	1
50.	Judyta	3	111.	Oktawia	1
51.	Kaja	3	112.	Olimpia	1
52.	Łucja	3	113.	Otylia	1
53.	Malwina	3	114.	Paula	1
54.	Monika	3	115.	Ramona	1
55.	Sylwia	3	116.	Sarah	1
56.	Barbara	2	117.	Szarlotta	1
57.	Blanka	2	118.	Tamara	1
58.	Ida	2	119.	Teresa	1
59.	Kalina	2	120.	Vanessa	1
60.	Lilianna	2	121.	Wanessa	1
61.	Majka	2	122.	Żaneta	1

Źródła i literatura

Źródła

Księgi Urzędu Stanu Cywilnego w Knurowie za lata: 1950, 1960, 1970, 1980, 1990, 2000, 2005, 2010.

Księgi Urzędu Stanu Cywilnego w Rybniku za lata: 1950, 1960, 1970, 1980, 1990, 2000, 2005, 2010.

www.rybnik.pl

www.bazagmin.pl

www.imiedladziecka.blox.pl

www.pl.wikipedia.org

www.gorny.edu.pl

Literatura

Cienkowski W.P., 1965: *Sekrety imion własnych*. Warszawa.

Graf M., Korzeniowska-Gosieniecka M., 2006: *Imiona najmłodszych mieszkańców Poznania*. „Onomastica”, R. 51.

Grzenia J., 2006: *Słownik imion*. Warszawa.

Jaśkiewicz M., 1998: *Imiona współczesnych mieszkańców Łasku*. „Onomastica”, R. 43.

Krawczyk-Tyrpa A., 2004: *Imiona zakazane i unikane*. W: *Nazwy mówią*. Red. M. Pająkowska-Kensik, M. Czachorowska. Bydgoszcz.

Magda-Czekaj M., 2000: *Imiona mieszkańców Olesna na Śląsku Opolskim i ich socjologiczne uwarunkowanie od XVI do 1. połowy XX wieku*. „Onomastica”, R. 45.

Parzniewska J., 1996: *Imiona nadawane w Krakowie w 1992 roku*. „Onomastica”, R. 41.

Plichta R., 1998: *Imiona chrzestne w księgach metrykalnych katedry łowickiej w latach 1951–1955 oraz 1991–1995*. „Onomastica”, R. 43.

Rymut K., wyd., 1995: *Słownik imion współcześnie w Polsce używanych*. Kraków.

Umińska-Tytoń E., 2003: *Niektóre kulturowe aspekty imiennictwa polskiego*. W: *Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*. Red. Z. Kaleta. Warszawa.

Beata Kiszka

From *Maria* to *Majka* – trendy female first names in the past and present
(on the example of selected Silesian towns)

Abstract

The article constitutes an attempt to compare tendencies in female first names in 1950 and 2010 in Knurów and Rybnik. The anthroponymic material collected in selected Silesian towns is presented in the light of a Poland-wide list of the most popular first names and contrasted with the studies conducted during the last 60 years in other regions. Apart from discussing the most popular personal names the attempt was made to show the motives of choices of the most popular female first names, as well as define the reasons of popularity fluctuation in the case of some of them.

Беата Кишка

От *Марии* до *Майки* – модные женские имена в прошлом и настоящем
(на примере избранных городов Силезии)

Резюме

В статье сравниваются тенденции в ономастике женских имен в 1950 и 2010 гг. в Кнурове и Рыбнике. Антропонимический материал, собранный в избранных городах Силезии, представляется на фоне общепольского списка самых популярных имен и сопоставляется с исследованиями, проведенными на протяжении последних 60 лет в других регионах Польши. Кроме рассмотрения самых модных личных названий, предпринята попытка показать мотивы выбора наиболее часто выбираемых женских имен, а также установление причин колебания популярности некоторых из них.